

БІЛІЄНКО Єлисей,

здобувач вищої освіти третього курсу
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

РЕЗВОРОВИЧ Кристина,

кандидат юридичних наук, завідувач
кафедри цивільного права та процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЗЛОВЖИВАННЯ СУДДЕЮ ЦИВІЛЬНИМИ ПРОЦЕСУАЛЬНИМИ ПРАВАМИ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

Зазвичай, коли говорять про зловживання правом, мається на увазі неправомірні дії з боку учасників судового процесу. Однак не менший інтерес становить зловживання правом із боку самого судді.

Згідно Закону України «Про судоустрій і статус суддів», суд – це відокремлений орган, незалежно ні від кого вирішує різні суперечки правового характеру. [1] Судові рішення у цивільних справах, які вступили в законну силу, обов'язкові для виконання всіма громадянами, органами та посадовими особами. На жаль, в даний час в Україні виноситься велика кількість рішень, які згодом неможливо виконати. Здавалося б, на перший погляд, що неможливість виконання пов'язана з діями та статусом сторін виробництва. Однак насправді нерідко виходить так, що саме рішення не може бути виконане по причини відсутності у ньому логіки. Подібні рішення виносяться без розгляду судом заяв, що можна розглядати як одну з варіантів зловживання правом самим судом.

Інший приклад – рішення суду першої інстанції відповідає правовим нормам. Серед населення існує думка, що судді беруть хабарі, мають інший інтерес у результаті справи. Навіть якщо подібні висловлювання не брати до уваги, підсумок однаково виходить такий, що судді зловживають своїм правом [2, с.83].

Здавалося б, що подібного не повинно бути. Однак насправді виходить не все так просто. Розглянемо найчастіші ситуації зловживання правом з боку суду і спробуємо розібратися, чому вони виникають і чи можна від їх позбутися.

Іноді бувають явні помилки суду, коли, розібравшись у ситуації, суд виносить необґрунтоване рішення, що у результаті призводить до неможливості його виконати. Наприклад, застосування процесуальних

засобів на осіб, що у процесі, має бути розумним і доцільним. Тому суд та учасники процесу повинні виявляти процесуальну сумлінність. Суд не повинен розглядати безпредметні позови чи нескінченно відкладати судові засідання через неявку сторін, свідків чи адвокатів, які навмисне затягують процес. [3, с.27]

Разом з тим не можна вважати завжди обґрунтованими найчастіше зустрічаються судові повідомлення та приватні ухвали судів щодо неявки представників та самих до суду чи запізнення у судові засідання. При розгляді таких повідомлень з'ясовується, що є факти, коли сторони по недбалості (забув, не записав), а іноді й навмисне затягують розгляд справи судом, але в ряді випадків суди навіть не прагнуть дізнатися причини неявки. Не менш гострою залишається проблема, коли представник сторони не є на судові засідання через зайнятість в іншому процесі, попереджає суд заздалегідь, що у нього призначено інший процес, але суддя, не враховуючи це, все одно призначає судовий процес на той самий час. Подібні дії можна вважати зловживанням правом з боку суду. Звичайно, при бажанні рішення, винесене в подібній ситуації, можна скасувати або змінити. Однак для цього потрібен час, а воно не завжди є у сторін та їх представників.

Але найпоширенішою ситуацією залишається зловживання правом з боку суду напрямку кореспонденції. Розглянемо найпростіший приклад. Суддя за наслідками розгляду виносить ухвалу про залишення поданого позовної заяви без руху та надає заявнику якийсь час для усунення виявлених недоліків. Все начебто в рамках закону, оскільки саме так необхідно вчинити для виконання всіх вимог процесуального права. Як правило, ці визначення після цього в максимально стислі терміни передаються заявнику листом поштою або дзвінком йому для того, щоб він прийшов до суду і отримав ухвалу. Судді, які зловживають правом, чекають на момент, коли строк для усунення виявлених недоліків закінчиться, і лише після цього надсилають поштою винесену ухвалу про залишення заяви без руху, в цей же час виносячи визначення про поверніть позову, оскільки заявник не усунув у наданий термін недоліку. Доходить до того, що ухвала про залишення заяви без руху прямує в одному конверті разом з ухвалою про повернення позову у зв'язку з не усуненням недоліків [4, с.104].

Отже, окремі типи зловживань процесуальними правами у цивільному судочинстві, що виникають із боку суду, досить різноманітні. Це вкотре підтверджує нашу думку, що практично кожне суб'єктивне право може бути змінено недобросовісною особою у разі його використання. З цими формами зловживання необхідно постійно боротися на рівні держави, адже суд є повністю незалежною структурою і приймає всі рішення виключно на власне переконання, однак ухвалення незаконного рішення призводить до вкрай сумних наслідків, від яких страждають прості люди, які бажають знайти в суді правду.

Список використаних джерел:

1. Про Судоустрій і Статус Суддів: закон України станом на 5 серпня 2021 р., Верховна Рада України 2016 р., ст.545 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (дата звернення: 29.10.2021)
2. Олійник А. Запобігання зловживанню цивільними процесуальними правами: питання теорії та практики: Харків 2013. с. 83-91
3. Бобровник О. В. Зловживання процесуальними правами у цивільному процесі. Київ. 2008. С. 27.
4. Комаров В.В., Бігун В.А., Баранкова В.В. Курс цивільного процесу : підручник. Харків 2011. С.135

БОНДАР Владислав,

здобувач вищої освіти другого курсу
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:

ЮНІНА Марина,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного права
та процесу Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

МОВЧАННЯ ЯК ФОРМА ПРАВОЧИНУ

Кожного дня в світі відбувається величезна кількість правочинів. Хоча, зазвичай, більшість суб'єктів цивільних правовідносин навіть не розуміють, що, купляючи їжу в магазині, вони укладають договір з магазином; в разі використання громадського транспорту – договір про перевезення. [3]

Отже, відповідно до ст. 205 ЦКУ існує усна та письмова (або ж електронна) форма вчинення правочину. Також сторони мають право обирати форму вчинення правочину, якщо це прямо не встановлено законом. Наприклад, особа може скласти договір про перевезення з водієм за допомогою усної угоди або за допомогою чеку, який є фактом вчинення правочину [1].

«Правочин, для якого законом не встановлена обов'язкова письмова форма, вважається вчиненим, якщо поведінка сторін засвідчує їхню волю до настання відповідних правових наслідків» – ч.2 ст. 205 ЦКУ. Наведений вище приклад допомагає уявити, що саме мається на увазі [1].

У ч.3 ст. 205 ЦКУ зазначено: «у випадках, встановлених договором або законом, воля сторони до вчинення правочину може виражатися її мовчанням.» Згідно з цією частиною в деяких ситуаціях може виникнути така